

Umetnost izgovorov

Najtežje stvari na svetu niso matematika, zgodnje vstajanje in angleški nepravilni glagoli. Ena najtežjih stvari je nehati se skrivati za izgovori. »Nisem imel/a dovolj časa.« »Pozabil/a sem.« »Nisem vedel/a, da resno misliš.« »Saj vsi zamujajo.« Takšni in drugačni izgovori so udobni - vedno so na voljo in so zelo učinkovit »cheat code«. Ponudijo nam hiter izhod iz neugodnih situacij. Ampak ...

Na dolgi rok so izgovori kot obliž, ki ga nalepiš čez težavo. Čeprav jo skriješ, ta ne izgine. Kadar obliž pustiš predolgo na rani in ne poskrbiš zanjo, se rana začne gnojiti in zadeve se zapletejo. Enako je z izgovori. Izgovori so krasno gojišče za odlašanje, zamujanje in prelaganje odgovornosti. Ne glede na to, da si takšni vzorci najpogosteje prisluhijo najmanj videz lenobe, pa so pogosto znak nečesa drugega.

Zakaj odlašamo in zamujamo?

Odlaganje in zamujanje nista vedno znak lenobe. Pogosto imata bolj zapletene razloge. Včasih nas je strah, da kateri nalogi ne bomo kos, drugač od sebe zahtevamo tako veliko, da raje ne začnemo, kot da naloge ne bi opravili popolno, včasih pa ne vemo, kje začeti. Težava nastane, ko se namesto reševanja teh pogosto velikih in strašljivih občutkov zatečemo k izgovorom.

Prelaganje obveznosti je beg, je umik. Pred resničnostjo in odgovornostjo. V šoli to pomeni pozabljeno domačo nalogo, zamudo pri projektu ali strah pred kaznjivo. Tak umik običajno vodi v slabe odločitve s slabimi posledicami.

Pogosto nam začne zmanjkovati časa in takrat se začnejo ponujati razne bližnjice. Malo prepisovanja, malo izposojenih nalog, malo prilagajanja pravil in precej izgovorov. Na videz gre za drobne prekrške, a v resnici so vse to vaje za večje goljufije. Raziskave kažejo, da redko kdo začne z velikimi nepoštenostmi in goljufijami. Prav z drobnimi slabimi odločitvami in kršitvami se meje tega, kar se še zdi prav, premikajo proti tistemu, kar ni prav. Če danes še težko blefiramo, bomo že jutri veliko lažje rekli »da« izgovorom. Sčasoma se meja med prav in narobe zabriše.

Tvoji izgovori niso samo tvoja stvar

Izgovori nikoli niso samo tvoja, osebna zadeva. Vsaka neopravljena dolžnost ali neizpolnjena obljuba vpliva tudi na druge. Nekdo mora namesto tebe narediti tisto,

česar ti nisi, nekdo te čaka, nekoga spraviš v stisko, nekdo se razjezi, nekdo izgubi motivacijo, nekdo je razočaran ... Izgovori vplivajo na celotno skupnost – razred, družino, skupino prijateljev.

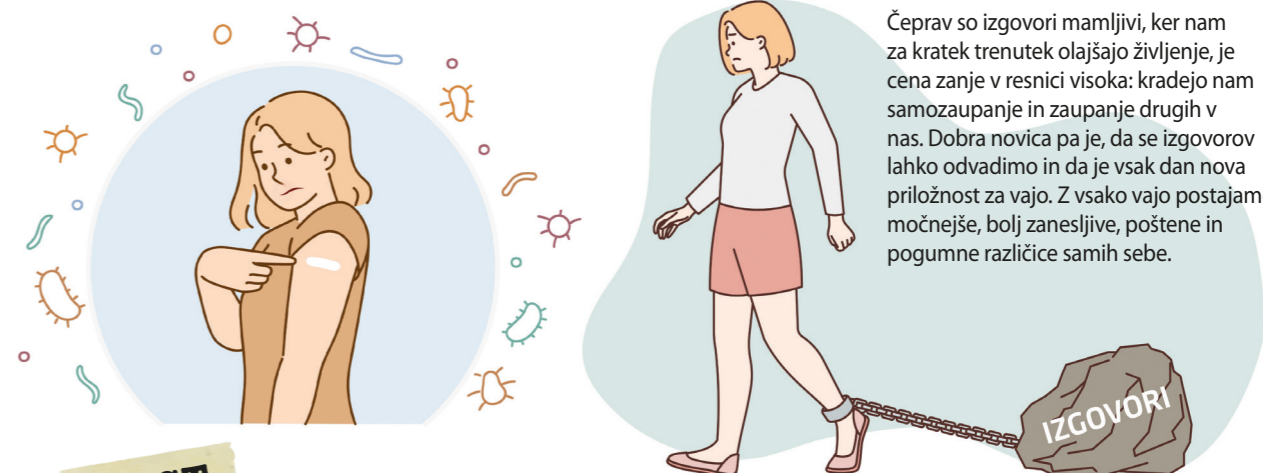
Vsak dan se v na videz nepomembnih situacijah učimo posledic svojih odločitev, sodelovanja, prevzemanja

odgovornosti in spoštovanja dogovorov in drugih. Človek, na katerega si lahko ponosen in na katerega se drugi lahko zanesejo, postajaš prav z majhnimi dobrimi navadami in pravimi odločitvami, kot sta narejena domača naloga in »oprosti«, kadar zafrkneš

Ne skači v daljino

Kadar ne zmaguješ z izgovori, vrednimi Guinnessovega rekorda, utrjuješ svojo etično držo. Etična drža je trdna meja, ki določa, kaj je prav, pravično in pošteno. Izgovori pa so kot trening skoka v daljino – vsak izgovor pomakne to tvojo mejo dlje od prav v cono narobe.

Čeprav so izgovori mamljivi, ker nam za kratek trenutek olajšajo življenje, je cena zanje v resnici visoka: krajejo nam samozaupanje in zaupanje drugih v nas. Dobra novica pa je, da se izgovorov lahko odvadimo in da je vsak dan nova priložnost za vajo. Z vsako vajo postajamo močnejše, bolj zanesljive, poštene in pogumne različice samih sebe.

TEST

1. Nalogo bi moral oddati danes, a je še nisi dokončal/a. Kaj narediš?

- Oddam, kar imam, in naj si mislijo svoje.
- Rečem, da sem se slabo počutil/a in mi ni uspelo narediti vsega. Upam, da bo šlo skozi.
- Prosim za dodaten čas in povem po resnici, zakaj ga potrebujem.

2. Skupinski projekt stoji, ker nisi opravil/a svojega dela.

- Saj nas je dovolj v skupini, računam na to, da bo nekdo drug uredil do konca.
- Opravičim se in se lotim dela.
- Rečem, da nisem vedel/a, da je tako nujno, in prosim, ali mi kdo pomaga narediti še moj del.

4. Opaziš, da se ti delo kopiči in da večinoma samo tebi ne uspe pravočasno izpolniti obveznosti.

- Poskusim ugotoviti, zakaj se to dogaja in kaj lahko spremenim.
- Tudi to obdobje bo minilo samo od sebe.
- Krivi so učitelji, starši in vsi, ki pač od mene pričakujejo preveč.

3. Zamudiš na dogovorjeno srečanje, ker si prepozno startal/a od doma.

- Rečem, da je bila gneča.
- Ne rečem nič, saj ni bilo tako hudo.
- Povem, da nisem dobro načrtoval/a časa, in se opravičim.

Večina :

Mojster odgovornosti

Znaš pogledati resnici v oči, tudi ko ni najbolj udobno. Če zamujaš ali narediš napako, to priznaš in poskušaš popraviti, namesto da bi se skrival/a za izgovori. To pomeni, da gradiš zaupanje – pri prijateljih, v razredu in tudi sam/a pri sebi. Zanesljivost in močna etična drža ti bosta v življenju vedno odpirali mnoga vrata.

Večina :

Na pravi poti

Veš, kaj je prav, a včasih še omahuješ, ker te ustavi strah, zadrega ali želja, da bi se izognil/a sporom. Takrat izgovor zveni lažje kot iskren pogovor. Dobra novica je, da že veš, katera smer je prava – potrebuješ le malce več poguma za prvi korak. Začni z majhnimi koraki: s priznanjem, zavedanja, da imaš vajeti svojega življenja v svojih rokah.

Večina :

Čas za parkiranje izgovorov

Z izgovori se izogibaš neprijetnim situacijam, morda imaš občutek, da ti stvari uhajajo iz nadzora ali da se ti je preprosto nabralo preveč. To še ne pomeni, da si neodgovoren/na – pomeni pa, da je čas za spremembo. Ko začneš prevzemati odgovornost, se sprva zdi težje, a na koncu ti to prinese več miru, samozaupanja, zavedanja, da imaš vajeti svojega življenja v svojih rokah.